

2026-01-07

Remissvar över betänkandet SOU 2025:92 En kulturkanon för Sverige

Landsförbundet Svenska Samer tackar för möjligheten att yttra oss över betänkandet SOU 2025:92, "En kulturkanon för Sverige. Vi vill särskilt belysa de frågor som rör samisk kultur, språk och urfolksperspektiv.

Landsförbundet Svenska Samer är en riksorganisation som arbetar för alla samers rätt till sin kultur, mark och språk.

Vår uppfattning är att det i Sverige är alltför dålig kunskap om den samiska historien, den samiska kulturen och det samiska språket. Ofta framställs samer som renägande fjällsamer, en alltför stereotypisk bild. Det är därför av största vikt att samiska erfarenheter, kulturuttryck och språk ges en självklar plats i varje nationell satsning på kultur.

Under utredningstiden har det via media framförts att det saknades dialog med samiska företrädare.

Om syftet med kulturkanonen är bildning, gemenskap och inkludering så är det ett ypperligt tillfälle att samernas historia och kultur belyses både ur ett historiskt och nutida perspektiv.

Kanonen kan då även användas i skolundervisning och folkbildning så att den samiska kulturen blir en integrerad del av samhället.

Samerna är Sveriges urfolk med egen historia, kultur och språk som är skyddade enligt nationella konventioner, såsom ILO 169 och FN:s deklaration om urfolks rättigheter.

De samiska verk som finns med är viktiga ur ett historiskt perspektiv. Det är dock en risk att denna fokusering på äldre verk kan bidra till en syn på den samiska kulturen som statisk eller enbart historisk. Den samiska historien har ingen lång skriftlig tradition, den muntliga traditionen och jojken har varit viktiga. Det innebär att det behövs annan värdering än den mer institutionaliserade.

Den 50-årsgräns som har använts som kriterium missgynnar den samiska uttryckskonsten. Gränsen utesluter många moderna samtida skapelser, konstnärer, musik, film etc. Ur ett urfolksperspektiv är det viktigt att nutida kultur ses som levande, inte bara historisk.

Sapmi är ett stort område i Sverige. Kanske borde mångfalden i Sapmi beskrivas.

Kanonen bör kompletteras med initiativ som främjar samiskt språk, kultur och de skapande aktörernas förutsättningar – t.ex. stöd till arkiv, digitalt bevarande, utbildning i samiska språk, möjligheter för unga samer att utveckla kulturarv och samtida konst.”

Kerstin Lingebrant Vinka
Ordförande